

Nr 63.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillläggspension åt översten i östra arméfördelningens reserv E. Mossberg; given Stockholms slott den 8 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

Enligt bestämmelse i § 13 av förordningen den 5 november 1915 (nr 518) angående arméns reservstater skall den, som innehar beställning såsom överste å reservstat, vara skyldig att avgå från beställningen vid uppnåendet av en levnadsålder av 60 år. Jämlikt § 14 i samma förordning, sådan denna paragraf lyder enligt kungörelse den 18 juni 1925 (nr 289), äger överste i lägre löneklassen å reservstat, vilken på grund

av uppnåendet av nyssnämnda åldersgräns avgår från reservstatsbeställning, efter avgången åtnjuta reservstatspension med ett belopp av 5,300 kronor. I § 16 i nyssnämnda förordning stadgas, att den, som övergår till reservstat, därmed förlorar sin delaktighet i arméns pensionskassa. Den, som vid övergången redan är eller sedermera genom expektansavgifters erläggande gör sig berättigad till pension ur nämnda kassa, äger dock att efter avskedet från beställningen å reservstat undfå dylik pension i den klass, han vid övergången till reservstat tillhörde, mot det att häremot svarande belopp avdrages å den statspension, som må tillkomma honom.

Uti en den 30 juni 1928 dagtecknad skrift har dåvarande översten på reservstat vid östra arméfördelningen, numera översten i nämnda arméfördelnings reserv E. Mossberg gjort framställning om att vid uppnåendet av för överste på reservstat fastställd pensionsålder komma i åtnjutande av de pensionsförmåner, som tillkomme överste på aktiv stat vid övergång till pensionsstat, samt därvid anfört, bland annat, följande.

Mossberg hade den 16 augusti 1923 utnämnts till överste på reservstat från innehavande befattning såsom överstelöjtnant vid Kalmar regemente. Samtidigt därmed hade han uppnått den åldersgräns, som stadgats för överstelöjtnants avgång från aktiv stat, och hade alltså då varit berättigad till överstelöjtnants pension.

Under tiden 31 december 1914—16 augusti 1923 hade han tjänstgjort såsom militärattaché vid svenska beskickningen i London. Under åren 1918—1921 hade han samtidigt uppehållit enahanda befattning i Bryssel. Efter övergången till reservstat hade han fortfarande kvarstått såsom militärattaché vid beskickningen i London, där han allt sedan dess tjänstgjort, de senaste två åren såsom flygattaché, vilken post han fortfarande beklädde, ehuru utan ersättning från statsverket.

Då han den 17 augusti 1928 uppnådde åldersgränsen såsom överste, hade han under hela den tid av 5 år, han tillhört reservstaten, varit i oavbruten aktiv tjänstgöring vid beskickningen i London och därunder även fullgjort all den tjänstgöring vid armén, som vore föreskriven för officer å reservstat, därvid även såsom regementsbefälhavare, alltså i med överste på aktiv stat direkt korresponderande befattning. Under cirka 15 års tid eller från april månad 1912 hade han icke åtnjutit eller begagnat sig av någon semester eller tjänstledighet.

Enligt gällande förordningar vore Mossberg vid uppnådd åldersgräns berättigad till en reservstatspension av 5,300 kronor, vilket belopp understeg den pension å 5,712 kronor, som innehades av från aktiv stat pensionerade överstelöjtnanter. Efter 5 års oavbruten och daglig tjänstgöring erhöle han alltså en mindre pension än han skulle åtnjutit, om han den 16 augusti 1923 icke kvarstannat i tjänstgöring utan avgått med överstelöjtnants pensionsförmåner. Det säregna häri framträdde än mera, om i betraktande toges den ansvarskrävande och självständiga befattning, han under dessa år beklätt. På grund av förut påpekade förhållanden hade alltså uppstått ett enastående fall, varmed man sannolikt icke haft anledning räkna vid författningens tillkomst, men som syntes berättiga honom till ytterligare ökad pension vid övergång till reserven.

I yttrande den 30 juni 1928 har *Sveriges minister i London* — under framhållande av att Mossberg innehaft sitt ämbete vid beskickningen i London under osedvanligt lång tid och därunder nedlagt ett oförvitligt, mycket dugande arbete till kronans gagn utan sparande av egna krafter och åsidosättande behov av tjänstledighet, samt att han tjänstgjort över ett års tid utan särskild ersättning från statsverket — tillstyrkt, att Mossberg måtte erhålla de av honom begärda pensionsförmånerna.

Arméförvaltningens civila departement, som med skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 augusti 1928 överlämnat den av Mossberg gjorda ansökningen, har i ärendet anfört, bland annat, följande.

Vad anginge Mossbergs anhållan att vid uppnådd åldersgräns för överste på reservstat erhålla de pensionsförmåner, som tillkomme överste vid övergång från aktiv stat till pensionsstat, ansåge sig departementet böra erinra därom, att befattningar såsom militärattaché icke vore avsedda att beklädas med officerare i överstebeställning. Militärattaché åliggande tjänstgöring torde därför icke kunna anses likvärdig med den tjänstgöring, som åläge överste på aktiv stat. I anledning härav ansåge sig departementet icke kunna tillstyrka bifall till Mossbergs ifrågasvarande anhållan.

Däremot torde kunna ifrågasättas, huruvida icke Mossberg, vilken vid tidpunkten för utnämningen till överste å reservstat uppnått åldersgränsen såsom överstelöjtnant på aktiv stat och följaktligen då varit berättigad till överstelöjtnants pension, borde beredas fyllnad till reservstatspensionen med belopp motsvarande skillnaden mellan överstelöjtnants pension och reservstatspension, en angelägenhet, varom det emellertid icke ankomme på departementet att yttra sig. I varje fall syntes en dylik åtgärd icke kunna vidtagas utan riksdagens medgivande.

Direktionen över arméns pensionskassa har i utlåtande den 29 augusti 1928 anfört följande.

Direktionen, som icke ansåge de av arméförvaltningens civila departement anförda skälen för avstyrkan av Mossbergs ansökning att erhålla de pensionsförmåner, som tillkomme överste vid avgång från aktiv stat, vara i detta säregna fall tillämpliga, hade med hänsyn till de av Mossberg själv framlagda skälen icke något att erinra mot den av honom gjorda framställningen.

Då emellertid riksdagens medgivande härtill erfordrades, finge direktionen hemställa, att, då Mossberg vore berättigad att från och med månaden näst efter sin avgång från beställning på reservstat uppbära pension med 5,300 kronor och den sammanlagda årliga pensionsförmånen för överste å aktiv stat utgjorde 7,008 kronor, Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå 1929 års riksdag att bevilja Mossberg skillnaden mellan dessa båda pensionsbelopp eller 1,708 kronor att utgå från allmänna indragningsstaten från och med månaden näst efter den, då avsked komme att beviljas Mossberg.

Därest Kungl. Maj:t icke skulle anse sig kunna medverka härtill, ansåge direktionen såsom en enkel gärd av rättvisa och billighet, att Mossberg finge komma i åtnjutande av åtminstone samma årliga pensionsförmån, vartill han redan vid sin övergång till reservstat varit berättigad, eller överstelöjtnants på stat, 5,712 kronor, och att alltså i sådant fall en tilläggspension från allmänna indragningsstaten av 412 kronor borde för honom föreslås.

Chefen för generalstaben, med vilken *chefen för marinstaben* instämt, har hemställt om beviljande av pension åt Mossberg, på sätt direktionen över arméns pensionskassa föreslagit. *Chefen för flygvapnet* har framhållit, bland annat, att Mossberg efter övergången till reservstat tagits i anspråk för oavbruten aktiv tjänstgöring i krävande och ansvarsfulla befattningar, samt på grund därav tillstyrkt den av Mossberg gjorda ansökningen.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 27 november 1928 anfört följande.

När Mossberg den 17 augusti 1923 övergått från överstelöjtnants beställning å aktiv stat till överstebeställning å reservstat, hade han, enligt vad handlingarna utvisade, uppfyllt villkoren för erhållande av pension såsom överstelöjtnant å aktiv stat till belopp av 5,712 kronor. Med hänsyn härtill och då han därefter icke blott fullgjort den honom såsom överste å reservstat åliggande tjänstgöring utan innehaft oavbruten anställning såsom militärattaché (resp. flygattaché), ville det synas billigt, att han, som efter avgång från sin beställning å reservstat vore författningsenligt berättigad att från anslaget till arméns reservstater åtnjuta pension till årligt belopp av allenast 5,300 kronor, finge sin pensionsförmån höjd till förstnämnda belopp. Frågan, huruvida anledning kunde anses föreligga att därutöver höja sökandens pensionsförmån, vore för statskontoret synnerligen vansklig att bedöma. Därest emellertid, såsom syntes framgå av de yttranden, som avgivits av direktionen över arméns pensionskassa samt cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet, den omständigheten, att sökanden under de fem år, han innehaft anställning å reservstat, oavbrutet tagits i anspråk för aktiv tjänstgöring i krävande och ansvarsfulla befattningar, vore av så enastående beskaffenhet, att någon pensionsförhöjning finge anses vara på sin plats, ville statskontoret icke motsätta sig, att någon ytterligare förbättring av pensionsförmånen finge beredas. Det syntes dock statskontoret härvidlag knappast finnas anledning att gå så långt som till utverkande av likställighet i förevarande hänseende med överste, som från aktiv stat överginge till pensionsstat, d. v. s. höja pensionen för Mossberg från 5,300 kronor till 7,008 kronor eller med 1,708 kronor. För sin del ville statskontoret ifrågasätta en pensionsförhöjning av 1,000 kronor att, därest icke beloppet ansåges kunna utgå från anslaget till arméns reservstater, anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten från och med den tidpunkt, då Mossberg tillträtt den honom författningsenligt tillkommande pensionen.

Departements-
chefen.

Mossberg, som den 16 augusti 1923 utnämndes och förordnades att vara överste på reservstat vid fjärde arméfördelningen med lön enligt lägre löneklassen, beviljades den 21 september 1928 avsked från nämnda beställning med skyldighet att såsom överste inträda i östra arméfördelningens reserv. I samband med avskedet tillades honom från anslaget till arméns reservstater en årlig pension av 5,300 kronor att tillträdas den 1 oktober sistnämnda år. Då Mossberg redan vid sin övergång till reservstat den 17 augusti 1923 uppfyllt villkoren för erhållande av de pensionsförmåner, som tillkomma överstelöjtnant på aktiv stat, eller 5,712 kronor, har han alltså genom övergången till reservstat, med därav följande ytterligare tjänstgöringsskyldighet, i pensionshänseende kommit i en sämre

ställning, än om han vid nämnda tidpunkt övergått direkt till reserven. Härjämte är att märka, att Mossberg under den tid, han tillhört reservstaten, icke blott fullgjort den honom såsom överste på reservstat åliggande tjänstgöring, utan även innehåft de ansvarsfulla posterna såsom militärattaché, respektive flygattaché vid beskickningen i London. Med hänsyn härtill anser jag det vara skäligt, att de nu till Mossberg utgående pensionsförmånerna något ökas.

I sin ansökning har Mossberg anhållit att komma i åtnjutande av samma pensionsförmåner, som tillkomma överste på aktiv stat vid avgång ur tjänst efter uppnådd pensionsålder, varigenom den till honom utgående pensionen, som för närvarande utgör 5,300 kronor, skulle komma att ökas med 1,708 kronor till 7,008 kronor. För en så anseelig förhöjning finner jag emellertid icke tillräckliga skäl föreligga, utan ansluter jag mig till statskontorets förslag, att Mossbergs pensionsförmåner måtte ökas med 1,000 kronor. Härigenom skulle den till Mossberg utgående pensionen komma att uppgå till ett belopp, som till storleken ligger ungefär mitt emellan de pensionsbelopp, vilka utgå till överstelöjtnant, respektive överste på aktiv stat vid avgång ur tjänst på grund av uppnådd pensionsålder. Tillläggspensionen torde böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten från den tidpunkt, då Mossberg ägt tillträda honom tillkommande reservstatspension, eller från och med den 1 oktober 1928.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att översten i östra arméfördelningens reserv E. Mossberg må från och med den 1 oktober 1928 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tillläggspension av 1,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.